

LÆREPLAN I UTDANNINGSVALG - ÅRETTA UNGDOMSSKOLE

LOKAL LÆREPLAN FOR UTDANNINGSVALG

8. TRINN

HOVEDOMRÅDE Om egne valg			
KOMPETANSEMÅL	KJENNETEGN PÅ KOMPETANSE	GRUNNLEGGENDE FERDIGHETER	TILTAK
<p>Elevene skal kunne presentere yrker i forhold til egne interesser og forutsetninger</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Beskrive arbeidsplassen til den voksne eleven har vært med i jobbskygging. ○ Vurdere om yrket er interessant å fordype seg i videre. ○ Definere de ulike yrkesgruppene som finnes i bedriften ○ Drøfte ulike yrker i bedriften, og hvilke utdanningsprogram man trenger for å oppnå den utdanningen som kreves ○ Gjennomføre interessedtest, og fortelle om dine sterke sider. ○ Vurdere på bakgrunn av interessedtest aktuelle utdanningsprogram til fordypning 	<p>Å kunne uttrykke seg muntlig innebærer å presentere egne erfaringer for andre</p> <p>Å kunne uttrykke seg skriftlig innebærer å skrive logg</p> <p>Å kunne bruke digitale verktøy innebærer å finne og velge ut informasjon digitalt</p>	<p>Høsthalvåret: Introduksjon av faget.</p> <p>Interessedtest på www.vilbli.no</p> <p>Yrkeslære – håndverk: besøk på Håndverksdagen på Maihaugen.</p> <p>Vårhalvåret: Oppgavehefte, på skolen og hjemme: hvem er jeg?</p> <p>Jobbskygging – elevene er med en voksen de har relasjon til på arbeid 1 dag. For- og etterarbeid.</p>

LOKAL LÆREPLAN FOR UTDANNINGSVALG

9. TRINN

HOVEDOMRÅDE			
Om videregående opplæring og arbeidsliv			
Utprøving av utdanningsprogram			
KOMPETANSEMÅL	KJENNETEGN PÅ KOMPETANSE	GRUNNLEGGENDE FERDIGHETER	TILTAK
Eleven skal kunne beskrive de ulike utdanningsprogrammene i videregående opplæring	<ul style="list-style-type: none"> ○ Gjengi navn på minst 4 utdanningsprogram ○ Gjengi navn på minst 10 utdanningsprogram, og kunne forklare om utdanningsprogrammet er studie- eller yrkesforberedende ○ Fortelle noe om innholdet i 2 av de 12 utdannings-programmene ○ Sammenligne og vurdere innholdet i 2 av de 12 utdannings-programmene 	<p>Å kunne lese innebærer å lese læreplaner fra ulike utdanningsprogram, og nyttiggjøre seg informasjonen.</p> <p>Å kunne uttrykke seg muntlig innebærer å presentere egne erfaringer for andre.</p>	<p>Høsthalvåret: Oppgaver på skolen og hjemme knyttet til arbeidsliv, yrker i nærområdet.</p> <p>Vårhalvåret: Åpen dag på Lillehammer vgs., Mesna vgs., Vargstda vgs og Gausdal vgs, med for- og etterarbeid (rapport).</p>
Eleven skal kunne forklare forskjellen på strukturen for studieforbredende utdanningsprogram og yrkesfaglige utdanningsprogram, og samtale om hvordan disse kan gi ulike karrieremuligheter	<ul style="list-style-type: none"> ○ Gi eksempler på 3 yrker etter yrkesforberedende utdanningsprogram ○ Gi eksempler på 3 yrker som krever studiekompetanse fra videregående opplæring ○ Kunne forklare forskjell på generell- og spesiell studiekompetanse, samt yrkesfaglig utdannelse ○ Kunne finne fag- og timefordelingen i studie- og yrkesforberedende utdanningsprogrammer 	<p>Å kunne uttrykke seg skriftlig innebærer å dokumentere eget arbeid.</p> <p>Å kunne uttrykke bruke digitale verktøy innebærer å presentere informasjon digitalt.</p>	<p>Oppgaver på skolen og hjemme knyttet til besøket på de 4 videregående skolene.</p> <p>Pryouke. Ut i arbeidslivet ei uke, innen et yrke eleven ønsker å vite mer om, med for- og etterarbeid.</p> <p>Interesstest skoletest.no. Samtale gruppevis med rådgiver.</p>

LOKAL LÆREPLAN FOR UTDANNINGSVALG

10. TRINN

HOVEDOMRÅDE Om videregående opplæring og arbeidsliv Utprøving av utdanningsprogram			
KOMPETANSEMÅL	KJENNETEGN PÅ KOMPETANSE	GRUNNLEGGENDE FERDIGHETER	TILTAK
Elevene skal kunne beskrive de ulike utdanningsprogrammene i videregående opplæring	<ul style="list-style-type: none"> ○ Gjengi navn på minst 6 utdanningsprogrammer ○ Gjengi navn på de 12 utdanningsprogrammene ○ Beskrive hovedinnhold i minst 3 utdanningsprogram ○ Kunne beskrive hovedinnhold i de 12 utdanningsprogram 	<p>Å kunne bruke digitale verktøy innebærer å finne, velge ut, bearbeide, ta vare på og presentere informasjon digitalt.</p>	<p>Høsthalvåret: Delta på informasjon.</p> <p>Interesstest skoletest.no og evt andre tester (nav.no).</p>
Elevene skal kunne forklare forskjellen på strukturen for studieforberedende utdanningsprogram og yrkesfaglige utdanningsprogram, og samtale om hvordan disse kan gi ulike karrieremuligheter	<ul style="list-style-type: none"> ○ Kjenne alternative måter å oppnå studie- og yrkeskompetanse på ○ Kjenne til konsekvenser av alternative veier til studiekompetanse ○ Kunne gi eksempler på krav til programfag knyttet til videre studier ved høyskole og universitet ○ I en samtale kunne begrunne valg av 3 prioriterte utdanningsprogram 	<p>Å kunne lese innebærer å lese læreplaner fra ulike utdanningsprogram, og gjøre seg nytte av informasjon om fag, utdanning og yrker.</p> <p>Å uttrykke seg muntlig innebærer å gjøre rede for og argumentere for egne valg.</p>	<p>Hospitere 2 dager, to utdanningsprogram</p> <p>Opplæringskatalogen og nettstedet www.vilbli.no</p> <p>Samtale individuelt med rådgiver.</p> <p>Vårhalvåret: Individuelle samtaler fortsetter.</p> <p>Legge inn sin søknad på vigo.no. (NB! Elevens ansvar om søknaden skal sendes.)</p>

FAG FRA VIDEREGÅENDE OPPLÆRING

"Elever som på ungdomstrinnet får anledning til å ta fag fra videregående opplæring, kan disponere timer fra hovedområdet Utprøving av utdanningsprogram til å arbeide med fag fra videregående opplæring, dersom det ikke kan frigjøres nok timer til dette fra det tilsvarende grunnskolefaget."

På Åretta får elever som ønsker det velge matematikk videregående.

Matematikk videregående	9.trinn 2 t pr uke	10.trinn 2 t pr uke
-------------------------	-----------------------	------------------------

ENTREPRENØRSKAP – JULEMARKED

Entreprenørskap er nevnt i fagplanen til utdanningsvalg, kunst og håndverk, samfunnsfag og mat og helse. Åretta har valgt å gjennomføre entreprenørskap på alle trinn, konsentrert rundt et julemarked som skolen arrangerer.

8.trinn		9.trinn		10.trinn	
For- og etterarbeid	4 t: 3 SF-timer, 1 MA-time	For- og etterarbeid	3 t: 2 SF-timer, 1MA-time	For- og etterarbeid	3 t: 2 SF-timer, 1MA-time
Produksjon	4 1/2t:	Produksjon	4 1/2t:	Produksjon	4 1/2t:
Julemarkedet	4 1/2t:	Julemarkedet	4 1/2t:	Julemarkedet	4 1/2t:
Sum 8.trinn	13t	Sum 9.trinn	12t	Sum 10.trinn	12t

TIDSBRUK UTDANNINGSVALG					
8.trinn		9.trinn		10.trinn	
Introduksjon av faget	2 t: Rådgiver	Oppgaver arbeidsliv, yrker	3 t: 1t rådgiver, 2 SF-timer	Informasjon / interessedest	1t : KUH-time
Interessedest	1 t hjemme	Åpen dag For- og etterarbeid	91/2 t 1t: Rådgiver 1/2t: NO	Info kveldstid	4t
Håndverksdagen For- og etterarbeid	41/2 t: 1t forarb 2t: NO - rapport	Pryouke For- og etterarbeid	221/2 t: 1t: Forarb. Kont.lærer 1t: Etterarb. NO	Hospitering For- og etterarbeid	9t 3 t: 1t påmelding 2t rapport - SF
Jobbskygging For- og etterarb	41/2t 3 t: SF-timer	Interessedest	1 t: Rådgiver i eng.t	Samtale m rådgiver	30 min pr elev
		Samtaler rådgiver	15 min pr gruppe	Siste sjekk	½ t
		Matte videregående	2t pr uke	Matte videregående	2t pr uke
Entreprenørskap		Entreprenørskap		Entreprenørskap	
Sum 8.tr	18t pr elev	Sum 9.tr	40 t pr elev	Sum 10.tr	18 t pr elev

ENTREPRENØRSKAP SOM METODE I LÆREPLANVERKET

Utdanningsvalg

- *Faget skal bidra til økt forståelse av arbeidslivets krav om kunnskap og kompetanse og bidra til å skape grunnlag for entreprenørskap. (Formål)*

Kunst og håndverk

- *Faget gir muligheter for utvikling av entreprenørskap og samarbeid med bedrifter, institusjoner og fagpersoner. (Formål)*

Samfunnsfag

- *Samfunnsfaget skal gjøre det lettere for elevane å forstå verdien av teknologi og entreprenørskap. (Formål.)*
- *leggje ein plan for å starte og drive ei bedrift ut frå ei undersøking av grunnlaget for ei slik bedrift (Hovedområde samfunnskunnskap)*

Mat og helse

- *Entreprenørskap som skapande prosess, frå idé til ferdig produkt, høyrer med i dette hovudområdet. (Hovedområde, Mat og forbruk)*

FORHOLDET MELLOM UTDANNINGSVALG OG ANDRE FAG

Fag som ifølge læreplanverket er gode utdanningsvalgfag:

Naturfag

- Å arbeide både praktisk og teoretisk i laboratorier og naturen med ulike problemstillinger er nødvendig for å få erfaring med og utvikle kunnskap om naturvitenskapens metoder og tenkemåter. Dette kan bidra til utvikling av kreativitet, kritisk evne, åpenhet og aktiv deltakelse i situasjoner der naturfaglig kunnskap og ekspertise inngår. Varierte læringsmiljøer som feltarbeid i naturen, eksperimenter i laboratoriet og ekskursjoner til museer, vitensentre og bedrifter vil berike opplæringen i naturfag og gi rom for undring, nysgjerrighet og fascinasjon. Kompetanse i å forstå ulike typer naturvitenskapelige tekster, metoder og teknologiske løsninger gir et godt grunnlag for yrkesfaglige utdanninger, videre studier og livslang læring i yrke og fritid. (Formål)

Samfunnsfag

- Arbeid i faget skal stimulere til å drøfte sammenhengar mellom produksjon og forbruk og vurdere konsekvensar som ressursbruk og livsutfalding har på miljøet og ei berekraftig utvikling. Samfunnsfaget skal og utvikle kunnskap om arbeidsliv og økonomi. (Formål)

Matematikk

- Faget grip inn i mange vitale samfunnsområde, som medisin, økonomi, teknologi, kommunikasjon, energiforvaltning og byggjeverksemd. Solid kompetanse i matematikk er dermed ein føresetnad for utvikling av samfunnet. (Formål)

Engelsk

- Engelsk brukes i film, litteratur, sang, sport, handel, produkter, yrker og underholdning, og gjennom disse kanalene har mange engelske ord og uttrykk funnet veien til våre egne språk. Når vi skal lete etter informasjon ut fra våre egne interesser eller i faglig sammenheng, skjer dette ofte på engelsk. I tillegg brukes det stadig mer engelsk i utdanning og arbeidsliv, i Norge så vel som i utlandet.

Mat og helse

- Som praktisk fag skal opplæringa i mat og helse stimulere elevane til å lage mat og skape arbeidsglede og gode arbeidsvanar, og til å bli medvitne forbrukarar, slik at dei kan ta ansvar for mat og måltid, både i heim og fritid og i arbeidsliv og samfunnsliv.

Norsk

- vurdere estetiske virkemidler i sammensatte tekster hentet fra informasjons- og underholdningsmedier, reklame og kunst og reflektere over hvordan vi påvirkes av lyd, språk og bilder

LÆREPLAN I UTDANNINGSVALG

Formål med faget

Formål

Utdanningsvalg skal bidra til å skape helhet og sammenheng i grunnopplæringen og knytte grunnskole og videregående opplæring bedre sammen. Å få prøve ut interesser og bli bevisst egne evner og anlegg kan bidra til at flere foretar mer kunnskapsbaserte valg av utdanning og yrke. Faget skal bidra til økt forståelse av arbeidslivets krav om kunnskap og kompetanse og bidra til å skape grunnlag for entreprenørskap.

Opplæringen skal gi elevene erfaring med innhold, oppgaver og arbeidsmåter i ulike utdanningsprogram i videregående opplæring og aktuelle yrker. Elevene skal gis mulighet til praktisk aktivitet og fordypning i fag. Opplæringen i faget skal legge til rette for at den enkelte elev kan få prøve ut og reflektere over sine valg.

Opplæringen skal legge til rette for bruk av hensiktsmessige arbeidsformer, både i skole og arbeidsliv, og for bruk av ulike læringsarenaer som kan gi bred faglig tilnærming gjennom kontakt og samarbeid med videregående skoler og arbeids- og næringsliv. Faget skal legge grunnlag for videre opplæring, arbeid og livslang læring.

Struktur

Faget er strukturert i hovedområder som det er formulert kompetansemål innenfor. Hovedområdene utfyller hverandre og må sees i sammenheng, og de bør tas i den rekkefølgen som er beskrevet nedenfor. Vektleggingen av hovedområdene er angitt nedenfor.

Hovedområder i faget

Oversikt over hovedområdene

Årstrinn	Hovedområder		
8–10	Om videregående opplæring og arbeidsliv 20 %	Utprøving av utdanningsprogram 60 %	Om egne valg 20 %

Elever som på ungdomstrinnet får anledning til å ta fag fra videregående opplæring, kan disponere timer fra hovedområdet *Utprøving av utdanningsprogram* til å arbeide med fag fra videregående opplæring, dersom det ikke kan frigjøres nok timer til dette fra det tilsvarende grunnskolefaget.

Beskrivelse av hovedområdene

Om videregående opplæring og arbeidsliv

Hovedområdet dreier seg om strukturen i videregående opplæring og om innholdet i de ulike utdanningsprogrammene. Videre omfatter hovedområdet hvordan ulike utdannings- og karriereveier kan føre fram til ulike yrker. I hovedområdet inngår kunnskap om arbeidsmuligheter og framtidsutsikter, herunder lokalt arbeids- og næringsliv.

Utprøving av utdanningsprogram

Hovedområdet omfatter aktiviteter forankret i kompetansemål i utdanningsprogram i videregående opplæring. Utprøvingen kan foregå i både skole og arbeidsliv, og skal som hovedregel omfatte minst to ulike utdanningsprogram.

Om egne valg

Hovedområdet omfatter kartlegging av og refleksjon over egne interesser og forutsetninger, knyttet til eget utdannings- og yrkesvalg.

Timetall i faget

Timetall er oppgitt i 60-minutters enheter.

8.–10. årstrinn 113 timer

Grunnleggende ferdigheter i faget

Grunnleggende ferdigheter er integrert i kompetansemålene, der de bidrar til utvikling av og er en del av fagkompetansen. I utdanningsvalg forstås grunnleggende ferdigheter slik:

- *Å kunne uttrykke seg muntlig* i utdanningsvalg innebærer å kunne samtale om egne kunnskaper, ferdigheter og interesser og gjøre rede for og argumentere for egne valg. Det innebærer også å kunne presentere egne erfaringer for andre.
- *Å kunne uttrykke seg skriftlig* i utdanningsvalg innebærer å kunne skrive logg og dokumentere eget arbeid i valgte utdanningsprogram.
- *Å kunne lese i utdanningsvalg* innebærer å kunne lese læreplaner fra ulike utdanningsprogram og å kunne nyttiggjøre seg informasjon om fag, utdanning og yrker. Videre innebærer det å kunne tolke tabeller og grafiske framstillinger knyttet til utdanning og arbeid.
- *Å kunne regne* i utdanningsvalg innebærer å kunne bruke, bearbeide og tolke relevant tallmateriale som tabeller og grafer.
- *Å kunne bruke digitale verktøy* i utdanningsvalg innebærer å kunne finne, velge ut, bearbeide, ta vare på og presentere informasjon digitalt.

Vurdering i faget

Bestemmelser for sluttvurderingen:

\Standpunktvurdering

Årstrinn	Ordning
10. årstrinn eller på det årstrinnet faget blir avsluttet.	Deltatt

Eksamen for elever

Årstrinn	Ordning
10. årstrinn eller på det årstrinnet faget blir avsluttet.	Det er ikke eksamen i faget.

Eksamen for privatister

Årstrinn	Ordning
10. årstrinn eller på det årstrinnet faget blir avsluttet.	Det er ikke privatistordning i faget.

De generelle bestemmelsene om vurdering er fastsatt i forskrift til opplæringsloven.